

ΣΥΝΗΓΟΡΟΣ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΗ
ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΗ ΑΡΧΗ

Κύκλος Σχέσεων Κράτους Πολίτη

ΠΟΡΙΣΜΑ

(ΝΟΜΟΣ 2477/1997 “Συνήγορος του Πολίτη και Σώμα Ελεγκτών-Επιθεωρητών Δημόσιας Διοίκησης”
Άρθρο 4, Παράγραφος 6)

Θέμα:

**ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΗ ΠΑΡΑΠΟΜΠΗ ΣΕ ΨΥΧΙΑΤΡΙΚΗ ΕΞΕΤΑΣΗ ΤΩΝ
ΔΙΚΑΙΟΥΜΕΝΩΝ ΝΑ ΤΟΥΣ ΕΠΑΝΑΧΟΡΗΓΗΘΕΙ ΑΦΑΙΡΕΘΕΙΣΑ ΑΔΕΙΑ
ΟΔΗΓΗΣΗΣ**

Βοηθός Συνήγορος του Πολίτη: Αλίκη Κουτσουμάρη
Επιστήμονες: Σωτήρης Μανωλκίδης

ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 1999

ΠΟΡΙΣΜΑ
(ΝΟΜΟΣ 2477/1997 “Συνήγορος του Πολίτη και Σώμα Ελεγκτών-Επιθεωρητών Δημόσιας
Διοίκησης” Άρθρο 4, Παράγραφος 6)

ΘΕΜΑ :
Υποχρεωτική παραπομπή σε ψυχιατρική εξέταση των δικαιούμενων να τους
επαναχορηγηθεί αφαιρεθείσα άδεια οδήγησης

Συνήγορος του Πολίτη
Κύκλος Σχέσεων Κράτους- Πολίτη
Ειδικός Επιστήμονας: Σ.Μανωλκίδης

Αθήνα, 07.12.1999

Προς το Γραφείο
Υπουργού Μεταφορών & Επικοινωνιών
Υπουργείο Μεταφορών και Επικοινωνιών
Χολαργός

Ο ΣΥΝΗΓΟΡΟΣ του ΠΟΛΙΤΗ αφού εξέτασε την αναφορά του ... και το συνημμένο σε αυτή έγγραφο της υπηρεσίας σας με αριθμό πρωτοκόλλου 67952/1057 της 4 Αυγούστου 1999 καθώς και την από 2 Νοεμβρίου απάντηση του Γενικού Γραμματέα του Υπουργείου Μεταφορών και Επικοινωνιών προς την υπηρεσία μας, συνέταξε το παρακάτω πόρισμα σύμφωνα με το άρθρο 4 παρ. 6 του Ν. 2477/97:

Με απόφαση του Νομάρχη Πέλλας (22164/11.9.95) και μετά από εισήγηση της Υποδιεύθυνσης Ναρκωτικών της Ασφάλειας Θεσσαλονίκης αφαιρέθηκε οριστικά η άδεια ικανότητας οδηγού του ... . Ο ... , με τις 326 και 327 αποφάσεις του Πενταμελούς Εφετείου Θεσσαλονίκης (9.6.1998), κρίθηκε ένοχος για σειρά από αδικήματα περί τα ναρκωτικά αλλά το δικαστήριο δέχθηκε πως ο παραπάνω καταδικασθείς δεν έκανε ο ίδιος χρήση ναρκωτικών ουσιών (βλ. και την με αριθμό 2333/9.8.95 έκθεση της Ιατροδικαστικής υπηρεσίας Θεσσαλονίκης).

Η δυνατότητα οριστικής διοικητικής αφαίρεσης της άδειας ικανότητας οδηγού που κρίνεται από την Διεύθυνση Ασφάλειας της Αστυνομίας επικίνδυνος για τη δημόσια τάξη και ασφάλεια - την οποία προέβλεπε το άρθρο 85 του Π.Δ. 22/29.1.1931 (όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 122 παρ. 1β' του Ν. 614/77) - καταργήθηκε *de lege ferenda* μετά τη θέση σε ισχύ του Ν. 2094/92 που στο άρθρο 98 παρ. 1 προέβλεπε την αφαίρεση της αδειας ικανότητας (πρόσκαιρη ή οριστική) μόνο μετά από δικαστική απόφαση. Άλλωστε, το άρθρο 112 του Ν. 2094/92 ρητά όριζε πως «Από την έναρξη ισχύος του παρόντος Κώδικα καταργούνται: (...) 7. Κάθε άλλη διάταξη, ανεξάρτητα από τον τρόπο θέσπισης της, που ρυθμίζει διαφορετικά τα θέματα στα οποία αναφέρονται οι διατάξεις του Κώδικα αυτού.»

Η αντίθετη ερμηνεία (που κακώς επικράτησε στη διοικητική πρακτική) στηρίζεται στο νομικά εσφαλμένο χαρακτηρισμό του άρθρου 85 του Π.Δ. 22/29.1.1931 ως *lex specialis*. Μια τέτοια όμως ερμηνεία διασπά την ενότητα της νομοθετικής ρύθμισης. Σύμφωνα πάντως με την άποψη της διοίκησης η παραπάνω κρίσιμη διάταξη καταργήθηκε οριστικά με το άρθρο 3 παρ. 2 του Π.Δ. 155/96.

Η οριστική διοικητική αφαίρεση της άδειας ικανότητας οδηγού μετά από εισήγηση αστυνομικού οργάνου, όπως ίσχυε μέχρι την κατάργησή της, προσέβαλε το συνταγματικά κατοχυρωμένο δικαίωμα της αποτελεσματικής έννομης προστασίας (άρθρο 20 Σ.), το δικαίωμα της προηγούμενης ακρόασης, τη συνταγματικά κατοχυρωμένη ελευθερία κίνησης που δεν μπορεί να περιορίζεται παρά για αντικειμενικά σπουδαίο λόγο ο οποίος αφορά την προστασία του κοινωνικού συνόλου. Η παραπάνω διαδικασία δυστυχώς αποτέλεσε κατάλοιπο αυταρχικών ρυθμίσεων του παρελθόντος. Η εκτίμηση μάλιστα για την επικινδυνότητα του οδηγού ήταν δικαστικά ανέλεγκτη.

Για την αποκατάσταση, έστω καθυστερημένα, της συνταγματικής νομιμότητας ο Έλληνας νομοθέτης εισήγαγε νέα ρύθμιση και προσάρμοσε τη σχετική νομοθεσία στις ανωτέρω συνταγματικές επιταγές και στην Ευρωπαϊκή Σύμβαση Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (Ε.Σ.Δ.Α.) που σύμφωνα με το άρθρο 28 παρ. 1 του Συντάγματος έχει αυξημένη τυπική ισχύ. Ειδικότερα, το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Δικαιωμάτων του Ανθρώπου στην υπόθεση *Malige* κατά Γαλλίας (23.9.1998) εντάσσει τη χρέωση βαθμών ποινής που οδηγεί στην αφαίρεση του διπλώματος οδήγησης στην ποινική σφαίρα του άρθρου 6 της Ε.Σ.Δ.Α., και άρα η αφαίρεση μπορεί να επιβάλλεται με τις ουσιαστικές και δικονομικές εγγυήσεις της ποινικής διαδικασίας. Κατά συνέπεια, η αναλογία της ποινής και η ουσιαστική δικαστική κρίση αναδεικνύονται σε κρίσιμα στοιχεία της νομιμότητας του μέτρου. Κατά συνέπεια, η ρύθμιση του άρθρου 85 του Π.Δ. 22/29.1.1931 προσέβαλε ευθέως το άρθρο 6 της Ε.Σ.Δ.Α.

Τέλος, η άποψη, που διαφαίνεται να υιοθετεί ο κύριος Γενικός, δεν είναι σύμφωνη ούτε με τη θεωρία για την ανάκληση δυσμενών διοικητικών πράξεων μετά από ευνοϊκή μεταβολή του νομοθετικού καθεστώτος (καθώς η διοίκηση και χωρίς την επίμαχη εγκύκλιο θα μπορούσε να ανακαλέσει τη δυσμενή πράξη της αφαίρεσης της άδειας ικανότητας οδηγού του κυρίου ***), ούτε με τις αρχές της χρηστής διοίκησης και της επιείκειας που πρέπει να διέπουν τη διοικητική δράση. Με βάση τις αρχές της ισότητας και της χρηστής διοίκησης, ειδικότερη έκφανση της οποίας είναι και η αρχή της επιείκειας, η διοίκηση έπρεπε να επιστρέψει αυτοδίκαια ή πάντως μετά από την προβλεπόμενη από τις κείμενες διατάξεις απλή εξέταση ικανότητας οδηγού τις άδειες που είχαν αφαιρεθεί με την παραπάνω αντισυνταγματική και σήμερα νομοθετικά καταργηθείσα διαδικασία.

Κατά συνέπεια, η υποχρεωτική παραπομπή - και μάλιστα δυνάμει της 53650/131/13.3.98 εσωτερικής εγκυκλίου της διοίκησης - σε ψυχιατρική παρακολούθηση ατόμων που από το ιστορικό της αφαίρεσης της άδειας οδήγησής τους δεν προκύπτει καμία ψυχική ή ψυχοσωματική διαταραχή

προσβάλλει ευθέως την προστασία της ανθρώπινης αξιοπρέπειας, που κατοχυρώνεται στο άρθρο 5 του Συντάγματος και αποτελεί ερμηνευτικό κανόνα και υπέρτατη αρχή που διαπερνά ολόκληρη την ελληνική έννομη τάξη.

Άλλωστε, εάν η αληθής βούληση του κοινού νομοθέτη ήταν να υπόκεινται σε ψυχιατρική αξιολόγηση όλοι οι δικαιούχοι επιστροφής των οριστικά αφαιρεθέντων - σύμφωνα με την καταργηθείσα διάταξη του Π.Δ. 22/29.1.1931 - αδειών ικανότητας οδηγού, θα το είχε ρητά προβλέψει στις διατάξεις του νεότερου Ν. 2696/99 (ΚΟΚ), ο οποίος όμως αρκείται να επαναλάβει τη διάταξη του άρθρου 98 παρ. 1 του Ν. 2094/92 για την αποκλειστικά δικαστική δυνατότητα οριστικής αφαίρεσης της άδειας οδήγησης.

Περαιτέρω, η επιβολή υποχρεώσεων προς τους πολίτες με διοικητική εγκύκλιο προσβάλλει την αρχή της νομιμότητας καθώς το επαχθές μέτρο εισάγεται χωρίς την ύπαρξη νομοθετικής εξουσιοδότησης και άρα μπορεί να γεννήσει αξίωση για αποζημίωση σε βάρος του κράτους σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις για την αστική ευθύνη του Δημοσίου. Η επίκληση από τη διοίκηση της «καθ' υπέρβαση των κειμένων διατάξεων» ρύθμισης δεν απαλλάσσει τη διοίκηση από την υποχρέωση τήρησης της αρχής της νομιμότητας και ούτε μπορεί να οδηγήσει στην κατ' αποτέλεσμα μείωση της συνταγματικής προστασίας που ο ενδιαφερόμενος πολίτης απολαμβάνει.

Για όλους τους παραπάνω λόγους πιστεύουμε στην ανάγκη της άμεσης αποκατάστασης της νομιμότητας και προτείνουμε την **κατάργηση ή πάντως τροποποίηση της εγκυκλίου με αριθμό 53650/131/13.3.98 ώστε να προβλέπεται η παραπομπή σε ψυχιατρική παρακολούθηση μόνο ατόμων που έχουν, σύμφωνα με το ιστορικό της αφαίρεσης της άδειας οδήγησης, ψυχικά ή ψυχοσωματικά προβλήματα**. Σε όλες τις άλλες περιπτώσεις στις οποίες είχε επιβληθεί διοικητική αφαίρεση άδειας ικανότητας οδηγού δυνάμει του άρθρου 85 του Π.Δ. 22/29.1.1931 πρέπει οι ενδιαφερόμενοι για να επανακτήσουν την άδεια είτε να παραπέμπονται σε εξέταση ικανότητας οδηγού (με την προβλεπόμενη ιατρική εξέταση), είτε να τους επαναχορηγείται αυτοδίκαια η αφαιρεθείσα άδεια, σύμφωνα με τις γενικές αρχές του διοικητικού δικαίου περί ανακλήσεως δυσμενών διοικητικών πράξεων.